



Konsekvenser efter valet.
Sid 3 och 4



Workshop om innovationer inom jordbruket.
Sid 6



Medlem har ordet: Sid 4



Eldsjälarnas projekt gav mersmak

Midnattssolens mat och Siklöja – livsmedel är två projekt som fått stöd från havs- och fiskerifonden. Det är två mycket olika projekt med ett gemensamt – de startades av eldsjälar med stora visioner.

Text: Caroline Lagercrantz

Foto: Pia Huuva samt Food & Health Concept Centre

Anders Jonsson har fiskat siklöja i Vänern sedan 1972 och i alla år har han stört sig över slöseriet inom fisket. När löjrommen väl tagits tillvara betraktas fisken som förbrukad som livsmedel och går till djurfoder istället.

– Det är ett väldigt slöseri på en fin matfisk. Tillsammans med sex andra yrkesfiskare startade vi därför ett projekt för att undersöka möjligheterna att ta tillvara hela fisken, förädla den och sälja den vidare till konsumenterna, berättar Anders Jonsson. Projektet fick stöd från havs- och fiskerifonden och företaget Food & Health Concept Centre gick in som projektägare. Efter en del experimenterande lyckades man ta fram förädlade produkter, bland annat en fiskburgare som blev populär på bygden.

Dyra investeringar

Det traditionella sättet att rensa fisken för hand gör råvaran dyr så ett av projektets mål var att hitta en billigare lösning. Anders Jonsson och hans kollegor reste runt för att undersöka möjligheten att köpa in maskiner som kunde göra jobbet.

– Det är en för dyr investering i dagsläget eftersom maskinerna måste specialtillverkas för att passa siklöjans storlek, säger Anders Jonsson. Nu har krögaren Madeleine Dahlgren fortsatt förädlingen av siklöjan och gör bland annat de populära fiskmedaljongerna via företaget Maja på Spiken.

– Vi har lärt oss mycket under resans gång och drömmen finns kvar att få upp produktionen i stor skala och en dag konkurrera med snabbmatsställenas hamburgare, säger Anders Jonsson.

Ett frö såddes

Ett annat projekt som fått stöd från havs- och fiskerifonden är Midnattssolens mat där Pia Hagerlind Huuva var projektledare.

– Det hela startade med att vi var några entusiaster som ville sprida den rika matkulturen kring Tornedalen för att locka fler besökare till bygden. Ljuset och det rena vattnet gör att vi har mycket fina råvaror som fisk, svamp, bär och vilt här uppe, berättar Pia Hagerlind Huuva. Målet var att uppmärksamma och skapa intresse kring mattraditionerna i Tornedalen genom tv-program och kokböcker. Projektet avslutades 2010 och nu syns resultaten av satsningen. Bland annat har nya restauranger öppnat som serverar mat med lokalt producerade råvaror och med inspiration från det svenska, finska och samiska köket. Minst en kokbok om Tornedalens mat har getts ut och matkulturen har uppmärksammats i en tv-serie om Nordisk mat på engelska med svenske kocken Tareq Taylor.

– Projektet lyckades tack vare engagemanget hos människorna i bygden. Vi sådde ett frö och skapade mötesplatser och nu ser vi hur idéerna blir verklighet, säger Pia Hagerlind Huuva.



Swedish Lapland gör research inför filminspelning om Tornedalen. TV-serien "Nordic Cookery" med Tareq Taylor.



Siklöja i olika former.



Nu tar man tillvara på HELA siklöjan.

Nu kastas näten ut



Välkomna till det första nyhetsbrevet som det nya Landsbygdsnätverket ger ut. Ett nytt nationellt nätverk har startat för perioden 2014-2020. Nätverkskansliet har under sommaren kontaktat samtliga organisationer och myndigheter som var medlemmar i Landsbygdsnätverket under förra programperioden och erbjudit dem att bli medlemmar i det nya nätverket. Dessutom har vi erbjudit de nya aktörerna inom fiske och vattenbruk att ingå i detta nya och bredare nätverk. Bemanningen på kansliet är i stort sett densamma som tidigare och jag har fått förtroendet att fortsätta att leda styrgruppen som också haft sitt första möte.

En del av det arbete som pågick inom de förra arbetsgrupperna kommer att fortsätta. Men arbetet finansieras inte alltid fullt ut av Landsbygdsnätverket. Till exempel gruppen för kapitalförsörjning som själva driver nätverkandet vidare med endast ett visst kanslistöd. De samarbeten som etablerats är helt enkelt för viktiga för att somna in.

Samtidigt som vi tar tillvara på de samarbeten och lärdomar som byggdes upp under förra perioden så bildas nu nya spännande delar i nätverket med nya aktiviteter. Landsbygdsnätverket har fått två nya huvudinriktningar. Dels ska vi se till att ett innovationsnätverk etableras. Det sker under det Europeiska Innovationspartnerskapets paraply. Du kan läsa mer om det arbetet i detta nyhetsbrev. Dels ska vi samla organisationer som verkar inom havs- och fiskeriprogrammet. Jag ser stora möjligheter till att nya synergieffekter kan uppstå när samarbetet mellan dessa organisationer och organisationerna som verkar genom landsbygdsprogrammet förstärks och nya kontakter skapas. Fisket är en viktig del av landsbygdsutvecklingen. Nu kastar vi alltså ut näten för att samla in alla organisationer som vill vara med och utveckla och stötta landsbygdens och fiskets utveckling i Sverige under de närmsta åren.

Peter Melin, Jordbruksverket
ordförande för Landsbygdsnätverkets stygrupp

INFO:

Havs- och fiskeriprogrammets prioriteringar

- 1: Främjande av ett hållbart, resurseffektivt, innovativt, konkurrenskraftigt och kunskapsbaserat fiske.
- 2: Främjande av ett hållbart, resurseffektivt, innovativt, konkurrenskraftigt och kunskapsbaserat vattenbruk.
- 3: Främjande av genomförandet av den gemensamma fiskeripolitiken.
- 4: Ökning av sysselsättningen och den territoriella sammanhållningen.
- 5: Främjande av saluföring och beredning.
- 6: Främjande av genomförandet av den integrerade havspolitik.

Läs mer på www.jordbruksverket.se.

Strategier som lyfter fisket

Som nyblivna medlemmar i Landsbygdsnätverket finns förhoppningar bland fiskeintressenterna på utbyte med de övriga i nätverket. För det finns många likheter mellan de blå och de gröna näringarna, både vad gäller problem och möjligheter.

Text: Caroline Lagercrantz

Strategier för att stödja fritidsfiske, fisketurism och vattenbruk, till exempel fisk- och skaldjursodling, har nyligen tagits fram och en strategi för yrkesfisket är också på gång. EU:s kommande diversifieringsstöd till fisket ska stödja projekt som utvecklar kompletterande affärsidéer knutna till den traditionella näringen. Här kan Landsbygdsnätverket bli ett viktigt forum.

– Vi ser att Landsbygdsnätverket kan fungera som en viktig mötesplats och kunskapskälla, inte minst genom att lyfta fram goda exempel på företag som lyckats kombinera traditionellt lantbruk med företagande inom förädling och turism. Inom nätverket kan man inspirera till nya affärsmöjligheter och ta lärdom av de gröna näringarna, säger Magnus Andersson som arbetar med främjande av yrkesfisket på Jordbruksverket.



Magnus Andersson, Daniel Melin och Malin Skog.

Ökad kunskap och statistik

Den nya strategin för fritidsfiske och fisketurism lyfter fram de goda förutsättningar som finns genom vår långa kust, tusentals sjöar och inte minst allemansrätten.

– Det finns ett starkt intresse för fritidsfisket och en stor potential för fisketurismen. Men för det krävs miljösatningar, ökad tillgänglighet och inte minst ett bättre kunskapsunderlag, säger Daniel Melin, som arbetar med främjande av fritidsfiske och fisketurism på Jordbruksverket.

– Det är ett problem att det saknas siffror på värdet och antalet anställda inom fritids- och turismfisket i Sverige idag. Ett viktigt arbetsområde är därför ökad kunskap och statistik. En bättre bild av nuläget är en förutsättning för en framgångsrik strategi för näringen.

Blåa och gröna näringar

Malin Skog arbetar med främjande av vattenbruk på Jordbruksverket. Det är i dagsläget en relativt liten bransch i Sverige. Men det finns goda förutsättningar för branschen att växa.

– Strategin handlar om hur branschen kan växa på ett långsiktigt hållbart sätt genom till exempel förenklingar för företagen, samverkan och innovation, säger Malin Skog. Malin Skog tror också att Landsbygdsnätverket kan bli ett viktigt framtida forum för både fiskare och vattenbruk.

– Det finns många likheter mellan företagen inom de blå näringarna och de gröna näringarna. Ofta handlar det om små och medelstora företagare på landsbygden. Genom nätverkande kan man hitta nya samarbetsformer, lära av varandra och samverka i projekt som kan resultera i innovationer och smarta lösningar. Flera vattenbruksaktörer har också visat intresse för att vara med i Landsbygdsnätverket, säger Malin Skog.

Hallå där...

Text: Tommy Nilsson

Katarina Eckerberg, statsvetare

Vilka blir konsekvenserna efter valet den 14 september för landsbygdsamt havs- och fiskerifrågorna?

Frågan går att tolka på flera olika sätt. Vilken ny politik kommer att föras? Så här dagen efter valet är det väldigt svårt att svara på det. När det gäller nationell politik är det svårt att veta hur det går med maktförhållandena. Hur kommer nya regeringen att söka samarbete? Det går ännu inte att veta vilka frågor som får ge vika.

Det andra sättet som frågan kan tolkas på gäller hur opinions- och röstmönstret ser ut i stad kontra landsbygd. Det har en skett en förändring. Sverige är alltmer splittrat. Traditionellt röstar man rött i norr, i Mellansverige röstar man mer på allianspartierna och i söder röstar man mer på Sverigedemokraterna. Det röstmönstret förstärks ytterligare nu. Min tolkning är det att det finns ett ökande missnöje, särskilt på landsbygden, men även brett i samhället gentemot etablis-

semanget. Man har en ökande misstro till politiker och är skeptisk mot de förändringar som sker i samhället som ökad invandring och flyktmottagning samt EU:s roll vilket speglas i Sverigedemokraternas framgångar. Detta är även sammankopplat med utbildningsnivå. I det här valet har inte landsbygdsfrågorna specifikt drivits. Många frågor berör landsbygden men just landsbygdens utveckling har inte funnits som egen fråga. Frågor kring hav och miljö har inte varit uppe på agendan. Klimatfrågan har ju knappt nämnts. Min tolkning är att stora delar av landet inte känner sig delaktiga i den politik som förts, då särskilt på landsbygden.



Foto: Umeå universitet

Katarina Eckerberg är professor vid Umeå Universitet och forskar och undervisar i miljöpolitik och hållbar utveckling. Katarina var medlem i Landsbygdsnätverkets vetenskapliga råd i förra programperioden.

Jag minns att Fiskeriverkets entré med fiskeområden på landsbygdsutvecklingsarenan möttes av en viss förvåning men att den ganska snabbt fann sin plats. Jag tror fiskeområdenas entré i Landsbygdsnätverket följer ett liknande mönster. Fiske har alltid varit en naturlig del av landsbygden, både utmed kusten och i inlandet, och därmed kommer det att finna sig en plats i nätverket. Eller borde jag säga en ännu tydligare plats?

Att finna sig en plats handlar om att fylla ett behov, att anpassa sig och att ta för sig. En process som kan skapa viss oro, utmana, men också initiera till dialog, nytänkande och utveckling. Fisk och fiske är värdefulla resurser om än inte alltid så välkända. De kan behöva vård för att uppnå god status. Ibland står de i konflikt med andra intressen. Men genom ett ömsesidigt givande och tagande i diskussioner med andra intressenter kan potentialen förverkligas.

Mitt område Kustlandet har sett processen i vår egen styrelse och FOG. I lokala utvecklingsgruppers diskussioner om hur ett projekt ska utformas. Under allmänna möten på olika teman. I fiskeområdenas tidigare nationella nätverk. På transnationella möten. Framfusiga påståenden, arga reaktioner, omedvetna övertramp. Trevande, försiktiga försök att uttrycka, omformulera och förstå. Modiga inlägg, kloka råd och nya idéer. Det finns en oerhörd kraft i att lyckas bryta låsningar, att hitta lösningar, en form av innovation som jag skulle vilja se mer av.

Förhoppningsvis kan fiske och landsbygdsutveckling, ihop med regionala och sociala komponenter, fortsätta att hjälpa varandra i det forum som Landsbygdsnätverket utgör.

Vi ses på nästa träff,

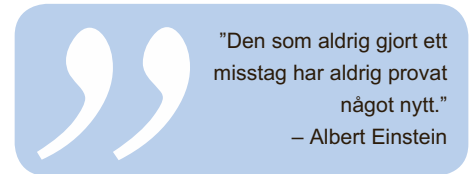
Gustaf Westring
verksamhetsledare fiskeområde samt
leaderområde Kustlandet



En europeisk kunskapsbank

Det europeiska landsbygdsnätverket, ENRD, som verkade under förra programperioden 2007-2013 har rensat i och arkiverat sin webbplats. Informationen som nu finns där kommer inte att uppdateras. Däremot är det en fantastisk samling av sju års europeiskt nätverkande. Här finner du massor av goda exempel på lyckade

landsbygdsprojekt, videoklipp, publikationer, rapporter från olika träffar och mycket mer. Klicka dig in på webbplatsen enrd.ec.europa.eu och ta del av kunskapsbanken! Det nya europeiska landsbygdsnätverket är nu under uppbyggnad. Ett nytt bolag ska driva Contact Point och mer info om det kommer under hösten och vintern.



”Den som aldrig gjort ett misstag har aldrig provat något nytt.”
– Albert Einstein



Foto: Elin Berge

Malin Rönnblom är universitetslektor vid Umeå universitet och forskar och undervisar i genusvetenskap och statsvetenskap. Malin var medlem i Landsbygdsnätverkets vetenskapliga råd i förra programperioden.

Hallå där...

Malin Rönnblom, statsvetare

Vilka blir konsekvenserna efter valet den 14 september för landsbygds- samt havs- och fiskerifrågorna?

Ingen kan veta det i dagsläget så här dagen efter valet, särskilt med ett valresultat som inte ger någon etablerad partikonstellation egen majoritet och när Sverigedemokraterna har stärkt sin vågmästarroll. I och med att Miljöpartiet antagligen tar plats i regeringen kan man tänka sig att vissa dimensioner av landsbygdspolitiken kan lyftas, särskilt de som knyter an till frågor om miljö och klimat. Sverigedemokraternas framgång, inte minst i norra Sverige, kan ses som en reaktion på att landsbygdsfrågor varit relativt osynliga i valrörelsen. Landsbygds politik har också i mångt och mycket blivit en fråga där det är svårt att se ideologiska skillnader mellan partierna, något som inte bara präglar den här valrörelsen utan varit pågående sedan slutet av nittioalet. Samtidigt vet vi att mindre kommuner brottas med stora problem när skattekraften försämras år från år och att landsbygdens utmaningar

därmed ökar. Sverigedemokraterna har skjutit in sig på dessa frågor. Deras representant gav trovärdiga svar i SVT:s landsbygds politiska debatt där man till exempel talade om statligt stöd till lanthandlare och att staten behöver ta ett större ansvar för landsbygden mer övergripande. Människor ser problem runt omkring sig men de hör inte en ideologisk diskussion om detta från det politiska etablissemang. Det finns ett ensidigt fokus på tillväxt i den dagspolitiska diskussionen, en dimension som ofta kopplas samman med staden. Ibland känns det som att alla som bor utanför Stockholm, Göteborg och Malmö blir landsbygdsbor. Vi måste diskutera utflyttningen från landsbygden i ett bredare perspektiv, man kan säga att det behövs en nationell politisk diskussion om lokala frågor. Sedan är det också så att många av de frågor som rör landsbygd och fiske idag är kanaliserade genom EU vilket vi inte hört så mycket om i valrörelsen. Kanske ledsnade man på EU-frågorna i valet tidigare i år.

Text: Tommy Nilsson

Styrgruppens första möte

Vid första mötet med Landsbygdsnätverkets styrgrupp den 9–10 september fastställdes styrdokument så som Handlingsplan, 2014 års aktivitetsplan och arbetsplaner för Gröna Näringar-gruppen och Samordningsgruppen för lokalt ledd utveckling. Staffan Markström, tidigare ordförande för Leaders samverkansgrupp, fick fortsatt förtroende att leda Samordningsgruppen för Lokalt ledd utveckling. Det samma gällde Sofia Lindblad från LRF som lett arbetsgruppen Gröna Näringar. Styrgruppen beslutade också om hur pengarna från Landsbygdsprogrammet till nätverkets verksamhet ska fördelas under programperioden. Det blir en årlig budget på drygt 10 miljoner kronor från och med 2015. Inför mötet hade närmare 40 organisationer och myndigheter anmält intresse för att bli medlemmar i nätverket och samtliga godkändes



Från vänster: Jesper Broberg, Hushållningssällskapens Förbund, Eva Engström, Länsstyrelserna, Andreas Larsson, ESF-rådet, Staffan Bond, Hela Sverige ska leva, Andreas Mattisson (adjungerande), enhetschef samordningsenheten, Jordbruksverket, Ellinor Ivarsson, SKL, Sofia Lindblad, LRF, Annika Andersson, Leader, Peter Melin, Jordbruksverket, Christina Frieberg, fiskeområdena, Rebecca Källström, Företagarna, Jenny Kreuger, SLU, Maria Dirke, Ekologiska Lantbrukarna, Gun Rudquist, Naturskyddsföreningen, Ingmar Alm, Fotbollförbundet, Henrik Loveby, Sveriges Fiskares Riksförbund. Henrik Hammar, Vattenbrukarnas Riksförbund, saknas på bilden.

av styrgruppen. De flesta av dessa önskar delta på en hög aktivitetsnivå och ett tiotal är nytillkomna jämfört med förra programperioden. Landsbygdsdepartementet för-

medlade sina förväntningar på nätverket och underströk att de vill ha en närmare dialog med styrgruppen kommande år.



Yrkesfiske



Vattenbruk



Fritidsfiske och fisketurism

Blåa nätverksdelar utvecklas

Vilka är behoven för att uppnå hållbar utveckling av fiskerinäringsar och vattenbruk? Vilka nätverksaktiviteter kan vi tillsammans jobba med för att möta de behoven? Dessa två frågor stod i fokus när ett fyrtiotal havs- och fiskeriintressenter träffades den 16 september för att lägga grunden för Landsbygdsnätverkets ”blåa” verksamhet. Många av de som deltog har också varit aktiva i Jordbruksverkets arbete med att ta fram främjandestrategier och handlingsplaner för fritidsfiske och fiske-

turism, yrkesfisket samt vattenbruket. Genom nätverket finns nu möjligheter att förstärka förverkligandet av strategierna. Att öka kunskapen hos konsumenter, var ett av de behov som listades. Exempelvis finns mycket att vinna på att barn får bättre kunskap om var fisken kommer ifrån och hur fisket går till. Även utvecklingen av hållbara metoder för fiske och vattenbruk bedömdes vara prioriterat. Andra behov som kan mötas med nätverksaktiviteter är att utveckla och sprida modeller för lokal

förvaltning av marina resurser samt att öka samverkan mellan olika näringar. I höst kommer Anna Lööv på Jordbruksverket att hålla i arbetet med att ta fram en projektansökan till Havs- och fiskeriprogrammet för att finansiera Landsbygdsnätverkets ”blåa” verksamhet. Liksom all annan verksamhet i Landsbygdsnätverket kommer det vara Landsbygdsnätverkets styrgrupp som fastställer projektplan med budget och som följer upp verksamheten. Aktiviteterna genomförs av medlemmarna.

Premiär för stöd till landsbygd och fiske

Den 3 september öppnade två av stöden i det nya landsbygdsprogrammet, investeringsstöd för djurstallar och stöd för bredband. Efter första veckan hade drygt hundra ansökningar kommit in via den nya e-tjänsten för företags- och projektstöd.

I havs- och fiskeriprogrammet öppnar nu också de första stöden för ansökan. I oktober går det att söka följande stöd:

- datainsamling
- kontroll och tillsyn av fiske
- produktions- och saluföringsplaner

- förberedande stöd för att ta fram utvecklingsstrategi för lokalt ledd utveckling.

Dessa stöd går endast att söka på blankett i nuläget.

Text: Jordbruksverket



Caroline Schrandt från EIP-Agri Service point samtalar med Inger Pehrson från Landsbygdsnätverkets kansli.

Innovationer ska skapas inom jordbruket

I början av september samlades ett femtiotal deltagare för att samtala kring det nystartade arbetet med innovationer inom jordbruket. Det är en satsning som kommer att gå under namnet EIP-Agri.

– Det är ett mycket viktigt arbete som nu drar igång. Huvudsyftet är att skapa ett hållbart och konkurrenskraftigt jordbruk genom att stötta processer där innovationer skapas, förklarar Inger Pehrson, samordnare för Landsbygdsnätverkets innovationsarbete.

Text och foto: Tommy Nilsson

EU har genom att satsa 80 miljarder euro i forsknings- och innovationsprojektet Horisont 2020 visat att man menar allvar med att stötta forskning och utveckling. Angelägna forskningsområden kan identifieras genom EIP-Agri, det Europeiska Innovationspartnerskapet för lantbruket. En ökad konkurrenskraft och hållbarhet är målet för de så kallade innovationsgrupper som kommer att bildas från och med sommaren 2015.

– Tanken med innovationsgrupperna är att lantbrukare, forskare och rådgivare med flera ska samlas kring en utmaning på gården eller senare i kedjan. Genom arbetet i grupperna kan förhoppningsvis idéer komma fram som leder till nya innovationer. Resultatet ska sedan komma alla i Sverige och resten av EU till del via det nationella respektive det europeiska nätverket, säger Inger Pehrson.

Frågor fick svar

Som en kickoff för innovationsarbetet arrangerade Landsbygdsnätverket en workshop där representanter för forskarvärlden,

rådgivningen och intresseorganisationer deltog. Dagen inleddes med att Hans Rolandsson från Landsbyggsdepartementet fick berätta om förutsättningarna för att arbeta med EIP-Agri. Caroline Schrandt från EIP-Agri Service Point i Bryssel fyllde sedan på med de tekniska kraven som ställs från EU. Inger Pehrson som är nytillträdd på posten som samordnare för det Nationella Innovationsnätverket fick presentera de preliminära planerna för uppbyggnad och drift av nätverket. Många var frågorna från deltagarna och vissa av frågetecknen kunde rätas ut ganska omgående. En av frågorna som ställdes handlade om hur man kan skydda affärshemligheter som kan uppstå i innovationsarbetet.

– Vi kommer att hitta en skiljelinje mellan att skydda affärsidén och att vara öppen med resultatet av innovationsgruppernas arbete. Som vi ser det är det inte affärsidén i sig som ska spridas utan själva resultatet, förklarar Helena Ingvarsson som arbetar med regelverket kring EIP-Agri på Jordbruksverket.

Mer info på webben

Under hösten kommer Jordbruksverket som är ansvarig myndighet att ta fram mål och regelverk för EIP-Agri. Landsbygdsnätverket kommer att ansvara för att innovationsgrupperna ska kunna bildas och söka stöd från landsbygdsprogrammet för sitt arbete.

På www.landsbygdsnatverket.se/eip finns mer information om innovationsarbetet. Där kan man snart också se de föredrag som filmades under kickoffen samt läsa dokumentationen från workshopen. Via webbplatsen www.eip-agri.eu finns information om arbetet på EU-nivå. Anmäl dig gärna som medlem i det Europeiska Innovationsnätverket redan nu på webbplatsen.

Följ oss även på internet:

www.landsbygdsnatverket.se

facebook.com/landsbygdsnatverket

Twitter: @landsbygdsnatve



Ansvarig utgivare: Maria Gustafsson Grafisk form: Holmbergs i Malmö AB
För att prenumerera på nyhetsbrevet anmäl dig på www.landsbygdsnatverket.se